

סוף דבר (מהדורה ראשונה)

ספר זה נקרא "לקראת שמיטה ממלכתית במדינת ישראל", וכשמו כן כוונתו - להתוות כיוון לשמירת שמיטה ממלכתית בישראל. אין ספק ששמירת מצוה זו בהתאם להצעות ולרעיונות שהובאו בספר זה איננה שמירתה בצורתה האידיאלית והמושלמת. אך יש בהן משום התקדמות רבה לעומת המצב כיום שבו מופקעת המצווה מרוב אדמות מדינת ישראל, ויש בהם צעד משמעותי וחשוב לקראת שמירת שמיטה מושלמת יותר.

הדבר החשוב מכל הוא עצם הרעיון שלא להפקיע את חיוב המצווה מרוב אדמות המדינה, אלא לנסות להתמודד עם הקשיים והבעיות מבלי להפקיע את המצווה, בעזרת מציאת דרכים לקיימה במציאות החקלאית המודרנית. גם אם דרכים אלו אינן מושלמות תמיד מהבחינה ההלכתית, יש לקוות שההתקדמות תמשך, ומשמיטה לשמיטה נצמד צעדים נוספים לקראת קיום המצווה באופן מושלם יותר.

דבר חשוב נוסף הוא, שבהתאם להצעות שבספר זה, תורגש מצוות השמיטה באופן ניכר. ראשית בקרב הציבור החקלאי שיטפל בכל המטעים בהתאם להנחיות הלכתיות המתאימות לשנת השמיטה, הנחיות השונות באופן מהותי וניכר מהטיפול הנהוג בשאר השנים, וישווק את פירותיו גם-כן, באופן שונה מהותית משאר השנים. וכמו"כ, תורגש שנת השמיטה היטב בקרב הציבור הכללי בארץ, שיאכל בשנה זו פירות בקדושת שביעית.

הציבור החקלאי יחוש את שנת השמיטה גם במטעים, ואולי אף יותר, בענפי גידולי השדה החד שנותיים. כל תוכנית הגידולים השנתית בגד"ש תקבע ותתוכנן בהתאם בהתחשב בעובדה שמדובר בשנה שמיטה. גידולי חורף מתאימים יזרעו לפני ראש השנה, גידולים אחרים לא יזרעו, או שהם יזרעו רק לאחר הנחיות ספציפיות בכל מקרה ומקרה לגופו, בחממות, בגרמא, או ע"י נכרי לאחר מכירת הקרקע וכד'.

גם אם בהתאם להצעות שבספר זה נודקק, לעיתים, לפתרון של מכירת הקרקע לגוי, הרי שההבדל המהותי בין הנהוג כיום למוצע בספר זה הוא, שמכירת הקרקעות תבצע רק במיעוט קטן ושולי של האדמות, והיא תעשה כמכירה פרטית ולא כמכירה כללית ושיטתית של כל אדמות המדינה, ורק במקרים שאכן אין כל פתרון הלכתי אחר, ולא ניתן בשום אופן לוותר על הזריעה.

כדי להקל על הוברת שדות רבים בשמיטה, מוצעת דרך הלכתית לטיפול בקרקעות אלו כדי לטייבן בשנת השמיטה, וע"י כך להקטין את הנוק להקלאים. גם אם כאן - כמו בשאר פרקי הספר - ההנחיות ההלכתיות אינן מוסכמות, מרווחות ופשוטות, הרי מגמתן להביא להתקדמות משמעותית בכך ששדות רבים יותר לא יזרעו בשנה השביעית.

כמו שנאמר בהקדמה, כל האמור בספר זה הינו בגדר הצעות הלכתיות שבהן צריכים להכריע פוסקי הדור ומוריו. הם אלו שבסופו של דבר יקבעו את דמותה של שנת השמיטה במדינת ישראל. אם בזכות ספר זה נזכה לצעוד יחידי צעד חשוב בכיוון של שמירת מצוות השמיטה ולזכות שאכן השנה השביעית תטביע את חותמה עלינו, ונזכה להתברך מעוצמתה והשפעתה הרבה, והיה זה שכרי בעמלי.